

A BÁNYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
 Egész évre 12 K. | Félévre 6 K.
 Negyedévre 3 K.
 HIRDETESEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felölős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, VII. ker., Abonyi-utca 11. (Bálint-utca sarkai palota földszintjén). ■■ Telefon-szám: 108—00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Köszöntjük a közgyűlést!

A közgazdasági élet nagy birodalmában fantáziának nincs helye. És ha van ábránd, az is csak a valóságot, az alkotott tényeket tükrözi vissza.

Minden ipari élet alapját minden nagyipari fejlődés kiindulási pontját a szén és a vas képezi. A bányászat, a kohászat képezi tehát az ipari élet, az ipari fejlődés egyetlen biztos fundamentumát. Ez oly igazság, a mi közgazdasági tényekre van alapítva. És valjon el van-e ismerve ez az igazság? El van-e ismerve közgazdaságilag, társadalmilag? A bányászat, a kohászat elfoglalja-e gazdaságilag, társadalmilag azt a helyet a mely őt közgazdasági nagy jelentőségénél fogva oly jogosan és oly méltán megilleti? Sajnos, nem.

És miért nem? Azon egyszerű oknál fogva, mert nincs kifejlődött gazdasági közvéleményünk. Nem tények irányítják a közvéleményt. Nem tények szolgálnak a gazdasági viszonyok megítéléséül. Gazdasági életünk még csupa ötletszerűség, kapkodás.

Nem mintha talán hiányoznék a jóhiszeműség a tények megismerésére. Megvan ez teljes mértékben, a minthogy meg van nemzetünkben a tanulni vágyás hajlama is. Mindemellett tény azonban, hogy a közgazdasági kérdésekkel távolról sem foglalkozunk azzal a belterjes komolysággal, a mi pedig egyetlen garancia a tények megbecsülésére. A közgazdaság nagy kérdéseivel még mindig csak ötletszerűleg foglalkozunk és a közvélemény távolról sem adja meg neki azt a helyet a mely megilleti. És ha már mégis hely jut számára, vajmi félreeső helyet nyer a bányászat, a kohászat.

Nem rekriminálás akar ez lenni. Csúpan a helyzet rideg, hü feltárása. A tényeket kell felismernünk, a felismert tények-

ből kell következtetnünk. A tény az, hogy egy félszázad nem elegendő arra, hogy egy nemzetet államilag, közgazdaságilag, társadalmilag arra a fokra nevelje, hogy minden ezen legnehezebb kérdésekben tisztán lásson. Teljesen meg lehetünk elégedve, ha egy félszázad munkájával megteremtődött az az alap, a mely a haladást, a fejlődést biztosítja. De idáig jutva, többé experimentálni nem szabad. Irányítani kell a közvéleményt, hogy felismerje a tényeket és megtanulja és tudja azt, hogy a nemzet anyagi és erkölcsi boldogulása mily szorosan egybefügg a közgazdaság kérdéseivel.

Száz és száz a helyes irányítás eszköze. Ezek között valóban nem utolsó a nemzeti társadalommal való közvetlen érintkezés. És valóban bölcs intézkedésre vall, hogy az *Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület* közgyűléseit az ország különböző pontjain tartja. Az ország egyes vidékeinek társadalmi tényezőivel való közvetlen érintkezés, az így teremtett tudományos és társadalmi kapcsolatok, vajmi jó eszközei e nagy feladatok teljesíthetésének. *Mert feladat, kötelesség, hogy a magyar népet közgazdaságilag neveljük.* Mindenkinek kijut ebből a maga része. Nekünk bányászoknak is. Sőt reánk jókora rész hármlik. Mert minél inkább igaz, hogy a bányászat, a kohászat kérdezi az ipari élet, az ipari fejlődés egyik fundamentumát, annál inkább feladatunk oda hatni, hogy a nemzet ezt a közgazdasági igazságot meg is ismerje. És ha tudássá, tudattá lesz ez az igazság, a bányászat, a kohászat eljutand arra a gazdasági és társadalmi polcra, a mely minden tekintetben és minden irányban megilleti. És ehhez isten adjon *Jó szerencsét!*

A körmöcbányai nemesfémhányászat.

I.

A körmöci nemesfémhányászat a millénium óta.

Az ősi körmöci bányászat régebbi korából már megjelentek ismertetések. Mi, hogy az alábbi cikkben, a körmöci bányászat jövőjébe vetett hitet adatokkal is támogassuk, a statisztika száraz adatait csoportosítjuk beszédes számokban.

Ilyen történelmi kora bányászatról lévén szó, a milléniumi évet, 1896-ot véve kiindulási pontul, megállapíthatjuk, hogy a kincstári bányajogositványok száma zártkutatómányokban állandóan 3 volt, 1902 kivételével, amikor a kincstár két zártkutatómányt nyitott. Emellett van most 9971372 m² kiterjedésű adományozott bányatelke, amely 1899-ben még csak 8.652,408 m² volt.

Az ingatlanok képe a következő:

1896-ban 18 kezelési épülete volt a kincstárnak körmöcbányán, egy év múlva emeltek még egyet, 1903-ban még kettőt, míg 1907-ben újabb 3 épület emelése vált szükségessé. Ma tehát 24 kincstári épülete van a kincstárnak Körmöcön 56 üzemi épület mellett, amiből 1896-ban csak 44 volt. Nagyobb beruházások e tekintetben 1899-ben és 1901-ben váltak szükségessé, amikor 5—5 épületet emeltek.

A kincstárnak földbirtoka is van körmöcön, és pedig:

1896-ban volt 195 kat. hold volt a kiterjedése.
1898-ban szerzett hozzá 496 □-ölet, ami
1899-ben 206 kat. hold 496 □-öltre szaporodott,
1901-ben 253 kat. hold 11 □-öt,
1907-ben ez egyszerre felszökött 347 kat. hold 141 □-öltre.

Karbantartott a körmöci bányászat:

	Vágatok és folyók hossza m-ben	g u r i t ó k száma	h o s s z a	a k n á k száma	ö s s z e s m é l y s é g e
1901-ben	26583	48	629	10	1984
1902-ben	27351	52	691	9	1820
1903-ban	28383	56	760	8	1720
1904-ben	20158	61	84	8	1770
1905-ben	30372	65	893	8	1770
1906-ban	31415	64	960	8	1770
1907-ben	32366	69	1036	8	1770

Hogy az aknák összes mélysége 1901-ben mutatja a legmagasabb számot, ennek az az oka, hogy akkoriban még a Háromkirályakna művelés alatt állott. Ennek mélysége 164 m. volt. 1902-ben az I. sz. Nándoraknát művelték 100 m. mélységben, 1903-ban pedig a Nándoraknába 110 m. mélységbe szállottak alá.

A bányahivatalnak vasutai s földalatti s földfeletti vasutai:

év	föld alatt	föld felett	év	föld alatt	föld felett
1896	14215	2095	1902	21267	2216
1897	743	181	1903	22051	2216
1898	15729	2181	1904	22200	2270
1899	16725	2301	1905	20718	2188
1900	19539	2020	1906	21479	2290
1901	25413	2216	1907	21736	2605

Körmöcön állandóan 0.3 és 0.4 m³ ürtartalmu csilléket használtak. 1906 óta csak 0.4 m³ ürtalmu csilléket mutatnak ki. 1899-ben 201 csilléje volt a körmöci

bányahivatalnak, 1901-ben 322. Azóta így változott a csillék száma:

1902-ben	238 csille	1905-ben	150 csille
1903-ban	228	1906-ban	138 "
1904-ben	208	1907-ben	143

Szállított bányatermék és anyag:

év	állatf e r ő v e l q	g ő z q	v i z e ö e l q	v i l l a m o s q
1896	305.091	4.732	133.604	133.604
1897	47.989	16.810	127.566	127.566
1899	79.225	41.555	109.647	109.647
1901	360.915	42.924	124.768	124.768
1902	311.566	41.120	120.140	120.140
1903	188.448	41.824	124.768	124.768
1904	158.681	38.520	253.968	253.968
1905	157.686	45.618	45.216	45.216
1906	197.734	41.090	121.336	121.336
1907	137.896	49.722	97.990	97.990

Az ércelőkészítő művekre kiragadjuk a legjellemzőbb adatot: 1896-ban 818 zuzó nyíl 109.005 kg. súlyal dolgozott, míg 1907-ben 52 forgó és 132 közönséges zúzó nyíl volt csak munkában, mindössze 37.200 kg. összsúlyal.

A körmöci bányahivatal a millenáris év óta a következő bányaműveleteket végezte el:

év	Elővágás, feltárás, fejtésnél összes fejtett közet m ³	Biztonsítás és egyéb munkáknál előfordult összköltség munkabérekben és anyagban frt.
1896	16.067	149.007
1897	17.060	155.818
1899	24.301	145.533

1899-ről nem voltak rendelkezésre adatok.

1900-ról nem voltak rendelkezésre adatok.

év	Ebben bányatermék q	298.348 K	296.748	287.450	300.531	332.585 "	385.007 "	395.894 "
1901	19.404	398.307	298.348 K	296.748	287.450	300.531	332.585 "	385.007 "
1902	21.747	344.224	296.748	287.450	300.531	332.585 "	385.007 "	395.894 "
1903	16.954	239.005	287.450	300.531	332.585 "	385.007 "	395.894 "	
1904	29.648	315.239	300.531	332.585 "	385.007 "	395.894 "		
1905	23.017	220.499	332.585 "	385.007 "	395.894 "			
1906	28.315	218.894	385.007 "	395.894 "				
1907	15.618	181.108	395.894 "					

Most térünk arra, ami leginkább érdekelhet mindenkit, amiért voltaképen az egész körmöci bányászat oly nagy anyagi áldozatokkal fenntartatik, t. i. mit és mennyit termelt?

A t e r m e l é s:

év	arany kg.	ezüst q	réz q	ólom q	Teljes fémérték frt.	Marad a bányának ércelőkészítési és kohóköltség levonásával egészben frt.
1896	137 ⁴²⁷³	2266 ¹¹⁴⁷	1059 ²⁴	3853 ⁵⁶	456.685	249.644
1897	113 ⁹⁰³⁹	2313 ¹⁰⁹⁹	173 ⁸	5081 ⁰⁷	433.888	199.311
1898-ről	nem voltak rendelkezésre adatok.					
1899	36 ⁷⁸⁸	146 ⁸⁵⁸			69.877	35.390
1900-ról	nem voltak rendelkezésre adatok.					
1901	53 ²²³	148 ²⁵³			191.805	107.937
1902	51 ¹³⁶	154 ²⁸⁶			184.698	99.719
1903	47 ⁰⁴⁷	144 ⁰⁹⁴			169.300	96.987
1904	33 ⁴²⁷	76 ³³²			117.044	65.047
1905	46 ⁰⁴³	141 ³³⁰			164.871	91.715
1906	28 ⁸⁶³	79 ²²⁵¹			103.202	50.576
1907	27 ⁰⁵⁵	76 ⁷⁴⁰			98.566	45.122

Ez az összeállítás éles megvilágításban mutatja a régi dicső magyar fémbányászat hanyatlásának igazi *megdőbentő* képét. Bizony csendes halódás folyt Kőrmöcön 1899 óta. 1901-ben az aranytermelés még csak visszaemelkedett nagy nehezen a régi termelés felére, de már 1904-ben bizony mindössze is 33 kg-ra csuszott le, hogy 1907-ben 27 kg. legyen csak. Amíg a millenáris évben félmillió korona maradt a bányának, 1899-ben alig ért el 70 ezret; azután is folyton csökkent. 1906-ban pedig leszállt egyszerre 91 ezerről 50 ezer koronára. Ugyhogy 1896-tól egy évtized alatt félmillió korona helyett mindössze 50 ezerre olvadt le a bánya pénztárának évi maradványa.

*

Ez bizonyára lesújtó kép. De festhetünk még sötétebb színekkel is. Az előzőkből valaki t. i. még azt hihetné, hogy a fenti pénztári maradványok üzemi fölöslegek. Dehogy!

A millenáris év óta sohase záródott a körmői bányászat mérlege plusz-szal. Hogy egész leverő szomorúságában álljon itt a kép és beigazoldják, *mennyire helyénvaló, indokolt és kívánatos volt mindaz a befektetés, amit pénzügyi kormányunk a körmői bányászat érdekében elhatározott és foganatosított*, ám álljon itt ez a hü kimutatás, ami megmutatja, hogy milyen hatalmas tőkék nem voltak képesek abszolúte kamatozni kellő korszerű berendezések híján:

év	vagyoni állapot	keréken	valóságos hiány			
1896	2 millió	250 ezer	frt.	41.036	frt.	Szóval men- nél nagyobb a vagyoni ál- lapot, annál kisebb a va- lóságos hiány.
1897	2 „	220		36.982		
1898-ról	nincs adat.					
1899	2 millió	480		27.817		
1900-ról	nincs adat.					
1901	5 millió	900 ezer	K	96.892	K	Látványos, hogy a beruházások emelkedésével viszonylag nem nő a valóságos hi- ány. Ez kedvező jel, mert a beru- házások kihatás- náthatósága csak az elkészülés al- kalomával áll be.
1902	6 „	—		141.532		
1903	7 „	—		132.894		
1904	6 „	950 ezer		212.585		
1905	6 „	430		148.846		
1906	6 „	600		250.373		
1907	7 „	250		235.060		

B.

II.

A körmőcbányai nemesfémbányászat jövője.

Kőrmőcbánya mi volt hajdan és mi ma? Valóban felsőhajthatunk a koszorus költővel „Régi dicsőségünk hol késel az éji homályban!” Legendaképen áll Kőrmőcbánya az ország előtt, mint az arany- és ezüstkincsek legendája, a szakember pedig, aki ismeri tudományos hatalmával a körmőcbányai nemesfémbányászatot, ennek dicsőségét a múltban, nem rombolja le a nemzeti legendát, mert tudománya alapján bizik e fémbányászat jövőjében is.

Nem célunk itt a múltat ismertetni. Ki ne ismerné ezt? Fontosabbnak és tanulságosabbnak tartjuk, hogy itt és éppen a közgyűlés alkalmából a jövővel foglalkozzunk. Nem ugyanazon, a legkisebb szakszerű részleteket is felölelő széles alapon, a mint ezt a kérdés bányászati érdekes és jelentős volta különben megérdemelné, de min-

denesetre e lapok keretéhez mért tömörséggel adva a kellő megértéshez szükséges adatokat.

Tudvalevő, hogy a körmőcbányai kincstári aranyezüstmányászat már évek hosszú sora óta, felette nyomasztó viszonyok mellett, állandó veszteséggel tartatik üzemben. Üzemben tartatik az állam részéről azon jól megfontolt áldozatkészséggel és abban a biztos reményben, hogy a legközelebbi időben már befejezéséhez érő *Nándor-altáró* meghozza az áldozatok gyümölcsét. Ezen altáró ugyanis, mely a jelenlegi legmélyebb műveléseket az északi, vagy Ludovika-aknai bányadalomban 180 m.-el, a déli vagy Nándor-aknai bányamezőben pedig 150 m.-el alávéjteni fogja, — azzal a nagy rendeltetéssel bír, hogy az egész bányakerületet a bányavizektől megmentse, üde levegővel ellássa és emellett átlag 165 m.-nyi érintetlen fejtési kört fog biztosítani a kincstári bányadalomban a felsőbb szinteken ismeretes, több kilométernyi hosszúságú telérek csapása irányában. Hogy mikorra várható biztosan ezen altáró befejezése, azt ugyan ma még a napra pontosan meghatározni nem lehet, ámde szakszerű számítás alapján nem igen tévedünk, azt állítva, hogy a mai gépfuróüzem mellett, ez 3—4 év múlva bekövetkezik. Már most rendkívüli fontossággal bír annak megállapítása, hogy a Nándor-altárónak befejezése után mely munkálatok végzendők. Itt mindenesetre a legfőbb fontosságú: a telérhálózat feltárása az ugynevezett ó-mély altáró szintje alatt, amely szinten ez időszerint a bányavizek a szabadba folynak, s mely szintig a telérek nagyobb részt már lefejték, még ennél is. De különösen fontosabb az Anna-aknai, városi- és Róza-tárói, valamint a Schrámen-főtelér és Kirchbergi telérek földü és fekü ereinek, nemkülönben a Nándor-aknai bányamezőben a duggazdag érc, Arany- és Ilona-erek feltárása, mely telérek az ó-mély altáró szintjéig, sőt a Nándor-aknai bányadalomban az altáró alatt 70 m.-nyi mélységben dus szabad-aranyérceket szolgáltatnak és telérkitöltési anyaguk általában müre való zuzóércet eredményezett.

Ezen nagyszabású munkák mellett azonban fölülte fontos befolyással bíró tényező továbbá a körmőcbányai kincstári bányászat prosperitásához az, hogy a bányabeli költségek lehetőleg leszorítottassanak. Ez elsősorban a gépfurás általánosítása által lesz elérhető. — Nemkülönben fontos az ércelőkészítés tökéletesítése, mihez egyébként az első lépés már megtörtént 2 modern zuzóműnek felépítése által és amire nézve a gyakorlati kísérletezések már folyamatban is vannak.

És végül ne kerülje el figyelmünket még az se, hogy a körmőcbányai bányászatnak rendelkezésére álló jelenleg 300—400 m. p. liternyi vízmennyiséget szolgáltatató turcséki vízvezetéknek

korszerű átalakítása és megfelelő kihasználása által — 220 méternyi esés és 500 liternyi vízmennyiség mellett — 1100 HPI. lehetne termelni, mely energia nemcsak a bányászat és pénzverészet céljaira volna elegendő, de a várost is elláthatná villamos világítással, illetve a városi kisipart is biztosítaná állandó erővel.

Kétségtelen tehát, hogy ha a Nándor-altáró befejezése után a felsorolt követelményeknek elég lesz téve, ez esetben a körmői nemes fémbányászatra is új időszak fog bekövetkezni és ezen ősz iparág ismét virágzásnak fog indulni. És kétségtelen, hogy a kormány meg is teendi ezeket az intézkedéseket. A legelső és legfontosabb, hogy a kormány mindenképen odahasson, hogy a Nándor-altáró mielőbb elkészüljön. Ennek elkészültével pedig az egész kincstári bányadalomban az ó-mély-altáró alatti körökben, a teléreket és telérereket a legnagyobb erélylyel feltárássa és végül a turcseki fővizvezetékét korszerűen átalakítva, ezen vízvezeték okszerű kihasználására is gondot fordítson.

Mi bizunk a kormány intézkedéseiben, mert tudjuk, hogy a kormány bizik a körmői nemes fémbányászat jövőjében. S.

A vasérckivitel kérdéséhez.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Tekintetes Szerkesztő Ur!

„A Bánya“ 1909. évi 29 és 30-ik számában „Vasérckivitel“ cím alatt megjelent cikkekre én a 31-ik számban feleltem, hogy tőlem telhetőleg megvédjem a kisebb bányabirtokosok érdekeit, mely válaszomra a 32-ik számban két cikk jelent meg:

Az első cikkhez nem igen van hozzászólásom, mert míg egyrésztől elismeri, hogy a f. évi 29-ik számban közzétett javaslatai hézagosak s a kisebb bányabirtokokat meg nem védik, addig másrésztől kilátásba helyezi az újonnan javaslatba hozandó bányatörvény oly formában történő megkoncipiálását, mely nemcsak a vasérckivitel nehezíti meg egyoldalulag, de lehetővé teszi azt is, hogy a kisebb bányabirtokok itthon is reusálhassanak.

Kilátásba helyezi továbbá egy cikksorozat közlése által a kisebb bányabirtokok tömörülésének módozatait tárgyaló eszmefuttatást, mely lehetővé tenné, a kisebb érdekcsoportok helyes iránybani összehozását.

E cikk hangja és tendenciája nagy mértékben hozzájárul ahhoz, hogy a jövőt illetőleg megnyugtasson.

A második felelet írójának, akit a Szerkesztőség úgy mutat be, hogy a cikk egy „Igen előkelő helyről“ jelent meg, van némi válaszom.

Elismerem, hogy e cikk írója egy ideálisan, nemesen gondolkozó urí ember, aki a köz érdekeiért hajlandó a kicsinyes magánérdekeket feláldozni, de nem lehet, nem szabad, hogy ez a gondolatmenet, ingója, alapja legyen a vasérckivitel meggátlandó új törvénynek, mert oly törvényt hozni, mely a szerzett jogokat alapjában támadja meg, már csak etikai szempontokból sem szabad.

Az államnak és törvényeinek nemcsak a közérdeket szolgáló nagy eszméket kell protegálnia, de meg kell védenie az állam legszerényebb polgárának magánérdekét is, oly alkuvást nem ismerő alapossggal, hogy ott mégcsak a leghalványabb kétely se merülhessen fel, hogy a magánérdeket a közérdekért elhanyagolta.

A magánérdek megvédése ép oly tartozó kötelessége az államnak, mint a közérdek megvédése.

Hiszen ha a közérdek céljából negligálhatjuk a kisebb bányabirtokos érdekeit, a szerzett vagy Ősök által öröklött bányajogok értékét egy alkotandó új törvényvel illusoriussá tehetjük, akkor az állam már csak egy lépéssel maradt hátra attól a lépéstől, hogy a köz érdekében olyan erőszakosságokat is elkövessen, amilyen egyes birtokosok birtokainak elkobzása, egyes egyének jövedelmének vagy fizetésének lefoglalása.

Valjon cikkiró ur tisztán közérdekből hajlandó lenne-e lemondani birtokáról, bányáiról, vagy fizetésének, jövedelmének egy nagyobb részéről, hogy ezáltal a közadót, a közköltségeket apaszsa?

Mig magánérdek van a világon s azt védjük, vagy mig magánérdekeinket védenünk szabad, addig a köz érdeknek is tiszteletben kell tartania a magánérdekeket.

Én nézeteimet kifejtettem „A Bánya“ 31-ik számában, ahhoz sem hozzáadni valóm, sem elvenni valóm nincsen.

Egyedül az a kívánságom, hogy a megalkotandó új bányatörvényben világosan mondassék ki, hogy:

1. Az a bányabirtokos, aki a mai vasérc-árak mellett nem tartja magára nézve hasznot hajlónak a vasérc-termelést, bányászatát nyugodtan bszüntethesse mindaddig, mig a vasérc árak oly konjunkturákat nem teremtenek, melylyel üzemet ismét felvehesse.

2. Az újonnan megalkotandó törvényben mondassék ki: hogy a külföldre csak egy minimális mennyiségű vasérc legyen kivihető. (Erre szükség van, hogy a hazai árajánlatok a külföldi árajánlatokkal quási ellenőrizhetők legyenek), de mig a meghatározott minimumon felüli ércmennyiség kiszállítása magasabb adó és a tarifa emelési által lenne korlátozandó addig:

3. A hazai vasműveknek szállítandó kisebb bányák vasérc-készletei teljes adómentesség mellett, kedvezményes tarifa díjtétellel legyenek szállíthatók.

Megköszönve a Tekintetes Szerkesztőség sziveségét, hogy cikkeimet közre adta, most már le is tenném a tollat, hogy bevarjam a kilátásba helyezett törvényjavaslat megfogalmazását, ha tisztán a közügy iránti tekintetből nem látván időszerűnek Magyarország nagy vasművállalataihoz egy felszólítást, egy rövid figyelmeztetést intézni.

Aki e figyelmeztetésben reklámot vél látni, az tegye félre e sorokat, csupán csak az foglalkozzék vele, aki maga is a közügy érdekétől áthatva, iparkodik vállalatát modernisálni, termelését célszerűsíteni és tökéletesíteni.

Én őszintén elmondok egynéhány tapasztalatot, melyet a vasércnek külföldre való szállításánál észleltem, anélkül mondom el, hogy tapasztalataim közreadásánál akár anyagi előnyt, akár más körülményeket, mint a közügyet tartanám szemem előtt.

Borsígerwerk és a többi németországi nagy vasművállalat, mely az Arad megyében fekvő borossebesi

vasércet drágán megvásárolva a nagy vasúti díjtétel mellett is azt a külföldre szállította, ezt a vasércet arra használta fel, hogy a saját termelésű és csak nehezen redukálható foszfor, kovásvas és kéndus vasércét, a mi vasércünkkel keverte egy bizonyos arányban s így elérte azt, hogy a saját érce, mészke hozzáadása nélkül is redukálható lett.

Hogy eme keverésnek mennyi előnye van a régi redukálási módszerekkel szemben, egyedüli legfőbb bizonyítéka az, hogy ma sem tudunk annyi ércet termelni, amennyit a külföld szívesen meg ne venne, ha mi a külföldre való szállítást programunkba vettük volna.

De a borossebesi vasércet, mely a foszfor, kovásvas és kén jelenlétét teljesen nélkülözi, még a finomításnál is használják a Borsigwerkek, amennyiben az ócskavas hozzákeverése helyett az ócskavas pótlásaként egy bizonyos percent borossebesi vasércet kevernek a kemence tartalmához s így olcsóbbá teszik vele a finomítási eljárást.

Hogy a keverési eljárásnál milyen arányban eszik közlik a keverést, ezt nem sikerült megtudnom, de ezért ez nem oly titok, amelyre kellő kísérletek megejtése után a hazai nagy vasművállalatok illustris vezetői is rá ne tudnának jönni.

Ezt a keverési eljárást csak azért voltam bátor megírni, hogy a külföld eme újítására a hazai nagyobb vasművállalatok figyelmét felhívjam, s kedvet szerezsek néhány türelmet igénylő, de mindenesetre érdekes kísérlet megejtéséhez, ama reményben, hogy a kísérletek beválása esetén talán sikerül a hazai nagy vasművállalatok és a kisebb bányabirtokosok közötti, a közcélú szolgáló egyesítést és hasznos együttműködést megteremteni.

Legnagyobb bajunk az, hogy a nagyobb vasművállalatok a kisebb vasbányák termékeit abszolúte nem ismerik, sőt meg sem kísérlik, hogy azok iránt érdeklődjenek.

Ha a nagyobb vasművállalatok megértik, hogy miért gazdaságos a németországi vasműveknek a magyar vasérc, nevezetesen pedig a borossebesi vasérc drága árak mellett beszerzése, akkor megfelelő árak ajánlala mellett megszűnik ama visszás helyzet új bányatörvény nélkül is, hogy a hazai kisebb vasércbányák vasérc-termékeiket a külföldön törekedjenek értékesíteni.

Az „élni és élni hagyni“ elvével zárom soraim s maradtam mindazoknak, kik cikkeimet türelemmel elolvasták,

hazafias üdvözléttel
Egy kisebb bányászati vezetősége.

Mi ez alkalommal is köszönetet mondunk a t. Cikkírónak épp oly érdekes, mint tanulságos fejtegetéséiért amelyek a megszívlelést mindenesetre megérdemlik.

Hogy lesz-e törvényjavaslat a vasérc-kivétel korlátozása tárgyában és ha lesz, mikor lesz? mi annak megmondhatója nem vagyunk. Mi megtettük a magunkét: megindítottuk a mozgalmat és megteszszük továbbra is a magunkét: ébren fogjuk tartani a kérdést. A további a társadalom, az érdekelt körök és tényezők dolga. Sajnos, hogy éppen közgazdasági kérdésekben az érdekelt társadalom minálunk ugyancsak nehezen mozog, mert hiányzik a kellő gazdasági érzék és nincs még

nálunk igazi gazdasági közvélemény. Pedig a vasérc-kivétel korlátozásának kérdése nem csupán vasérckérdés. Általános jelentőségű, nagy fontosságú közgazdasági kérdések, oly nagy fontosságú, hogy mellán és joggal lehetne követelni, hogy mindazok, akik ez országban ipari téren szerepre hivatvák, e kérdéssel az ügy nagy jelentőségéhez képest foglalkozzanak. De hát ehhez éppen gazdasági érzék kell.

A „Rimamurányi“.

Hetek óta tartotta ismét izgalomban a budapesti és bécsei értéktőzsdéket a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság részvényeinek, illetve a részvények többségének összevásárlása. Azért mondjuk, hogy ismét, mert a pár hónap előtt tervezett puccs nem sikerült után egyszerre nyugalom következett be. Már-már azt lehetett hinni, hogy az ellenfelek leszereltek. Hiszen a legtöbb esetben az ily részvényháborúk, amely hevesen megindulnak, épp oly gyorsan helyreáll a béke is egy-egy igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tag megválasztása által. A jelen esetben azonban nagyobb érdekekről van szó. Majdnem azt mondtuk, nagyobb zsákmányról. A hegemoniát eddig bíró osztrák konzorcium nagyon is jól ismeri eddig elfoglalt pozíciójának nagy anyagi értékét és így magától értetik, hogy nem kímél áldozatot és azon van, hogy ezt a hasznos pozícióját meg is tartsa. Viszont az új, az ugynevezett magyar konzorcium szintén eléggé jól ismeri az elnyerendő hegemonia értékét és ugyancsak vásárolja a részvényeket. A mérköző közgyűlés szeptember 30-án lesz.

Mi már nézetet vallottunk és állást foglaltunk ebben a kérdésben akkor, amikor legelőször kaptunk a hír, hogy a mai többség — ha ugyan akkor többség volt — mily elítélendő börtömanóvással akarta uralmát biztosítani. Tudvalevő, hogy elsőbbségi részvényeket akartak kibocsátani a nélkül, hogy megadták volna a részvényeseknek az elővásárlási jogot, átkarva adni az osztrák konzorciumnak a kibocsátandó összes részvényeket. Amely rut dolog volt maga ez a terv, amely aztán oly csufosan meg is bukott, épp oly nem szép volt ennél a vállalat kereskedelmi vezetőségének a szerepe is.

Ma legalább egyelőre — nem az elsőbbségi részvények kibocsátásáért, hanem ridegen és szárazon a hegemoniáért folyik a küzdelem. Vagy még világosabban: a nagy harc azért van, hogy a Wiener Bankverein uralkodjék továbbra is a magyar vasipar felett, avagy ez az uralom egy más pénzcsoporthoz kezeibe kerüljön. Mi nem ismerjük ezt a másik pénzcsoporthoz. Azt mondják, hogy magyar. Nem tudjuk. De azt mindenesetre tudjuk, hogy a Wiener Bankverein osztrák és a leghatalmasabb magyar vasművet az osztrák ipari érdekek szellemében vezeteti. És itt van a hőkkenő. Minket teljesen hidegen hagy, hogy melyik bankcsoport nevezi ki az igazgatóságot. Minket az érdekel, hogy a rimamurányi vasművek vezetése mily szellemben történik. Hogy a mostani osztrák befolyás hová akarja juttatni az ország egyik leghatalmasabb ipari vállalatát, azt láttuk az elsőbbségi részvények kibocsátásával tervezett merényletből. Az a vezetőség, amely ilyes transzaksióra képes, az mindenesetre bebizonyította, hogy a legnagyobb üzleti cinizmustól sem

riad vissza. És tekintettel a jövő nagy feladataira, nyílt veszedelem, ha továbbra is ez a befolyás dominál.

Mik ezek a nagy közgazdasági feladatok? Nos, eltekintve attól az általános nagy gazdasági rendeltetéstől, amelylyel iparszegény országunkban ily nagyszabású iparvállalat bír, lejár egyrészt a vaskartel és közeledik másrészt az 1917. év, az önálló vámtérület határideje. Nem tudjuk, lesz-e új végleges vaskartel, avagy nem. Azt azonban tudjuk, hogy akár lesz, akár nem lesz, a magyar érdekek a legerősebben szembe fognak kerülni az osztrák érdekekkel. És az önálló gazdasági berendezkedés? Ez, különösen majd az első években késhegyig menő harc az osztrák gazdasági érdekekkel! Hogyan akar a Rimamurányi készülni e nagy feladatokra osztrák vezetés alatt? Mert az ugyan kétségtelen, hogy a rimamurányi mai kereskedelmi vezetőségét kizárólag osztrák járszalag irányítja. Ennek a visszás helyzetnek meg voltak már eddig is káros következményei, de sokkal nagyobb veszélyt rejt magában a jövőre nézve. És ez a ténybeli körülmény kell, hogy irányítsa a magyar gazdasági közvéleményt ennél a harcnál: a Rimamurányinál ki kell küszöbölni az osztrák befolyást.

✂ HAZAI HIREK ✂

Pro domo.

Lapunk f. évi szeptember hó 5-én megjelent 37. számában „Fegyverkezés“ címen vezércikk jelent meg, amelynek irányzata az volt, hogy a bányavállalatok szállítói, gyárok, iparosok, kereskedők támogassák a bányászati és kohászati érdekeket avval, hogy lépjenek be alapító, vagy rendes tagokul az „Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület“ kötelékébe.

Ezért a cikkért *Pirchala Károly* ur, az „Első Magyar Csavargár“ cégvezetője, lapunkat „revolver lap“-nak nevezte el. Természetes, hogy a bírói megtorlás céljából a kellő lépéseket megtettük, egyben pedig nyilvánosságra hoztuk azért, hogy az olvasóközönség és elsősorban a bányászok és kohászok érdekeltsége tudomást nyerjen némely körök gondolkozásmódjáról.

A jelen eset is sajnosan igazolja, hogy milyen beteges, éretlen, kiskorú sőt *idétlen*, — hogy egyéb élesebb kifejezést ne használjunk — bizonyos köröknek feifogása a sajtót illetőleg.

Ime egy szaklap, mint „A Bánya“, amelyre büszkén elmondhatjuk, hogy szaklap még egy év lefolyása alatt oly pályát nem futott meg és oly mindenki által elismert erkölcsi alapot nem teremtett, azon cél- és érdekekért, amelyek szolgálatába szegődött, cikket ír, hogy kereskedők és iparosok, akik mint szállítók a bányászati- és kohászattal kéz-kézben dolgoznak, belépjenek abba az egyesületben, amely ezen érdekek legfőbb és legismertebb képviselője. Ezt a mi tiszta, erkölcsi és kizá-

rólag a jó ügy szolgálatában álló cikkünket ez a *Pirchala Károly* nevű egyén, aki magát kereskedőnek, iparosnak, művelt kereskedőnek, művelt iparosnak tartja — „revolverezésnek“ nevezi. Ezzel az emberrel itt végeztünk.

Hogy lapunk milyen erkölcsi alapon áll és mennyire kiérdemeltük rövid pályafutásunkkal az ország legilletékesebb tényezőjének elismerését, közöljük ime itt *dr. Wekerle Sándor* miniszterelnök-pénzügyminiszter urnak leiratát, amely leirat már f. é. április 23-án kelt és még eddig — bármennyire hizelgő és elismerő is reánk nézve, — lapunkban, mégsem közöltük. Nem közöltük azért, mert szerénységünk nem engedte.

A m. kir. pénzügyminisztertől.

1319/20 szám.
1909. évi.
Tisztelettel
dr. Pirchala Károly urnak
„A Bánya“ című szaklap szerkesztőjére

Hivatalból.
Köszönettel egyben.

Budapest.
III. Károly utca 6

1319. és 1320/P.M. szám.

Tekintetes

Dr. *Bischoffz Béla* urnak
„A BANYA“ című szaklap szerkesztője

BUDAPEST.

„A BANYA“ című szaklap erkölcsi támogatása tárgyában hozzám intézett kérelmére értesítem Szerkesztő urat, hogy teljes elismeréssel és méltánylással viseltetem azon törekvése iránt, hogy a bányászati kérdéseket szélesebb körben óhajtja szakszerűen, de e mellett a laikusok előtt is érthető módon tárgyalni — és ezzel hazánk közgazdasági érdekeinek kíván szolgátatot tenni.

Ennek folytán értesítem Szerkesztő urat, hogy er-
kölc si támogatásomra mindenkor számí-
that és hogy alárendelt hatóságaimat és hivatalaimat a lap erkölcsi támogatására felhívtam; egyben nekik megengedtem, hogy a lapra előfizethessenek.

Anyagi támogatásban az által részeseül, hogy az állami bányászati anyagbeszerzési, építkezési hirdetései lapjában mindenekelőtt közre fognak tétetni Az állami bányászattal alkalmazott személyekre vonatkozó személyi híreknek, valamint az úresedésben levő állásoknak betöltésére vonatkozó hirdetményeknek a Szerkesztő urral leendő közlése iránt megfellelően intézkedtem.

B u d a p e s t, 1909. április 23-án.

Wekerle

A közgyűlés. Az „Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület” ez idei közgyűlése határozottan impozáns lesz. Az egyesület titkárságához már 100-nál többen (8 asszony) jelentették be megjelenésüket a körmöci közgyűlésen. Sokan vannak azonban, akik elmulasztották a jelentkezést szeptember 5-én, így hát elesnek a vasúti jegykedvezménytől, amit az egyesület kieszközölt a közgyűlés résztvevői számára. Ez a körülmény azonban nem fog tartóztatni senkit sem, a ki a hazai bányászat és kohászat nemes ügyének előbbrevitelén fáradozni akar. A pénzügyminiszterium is ez alkalommal a szokottnál nagyobb mértékben képviselteti magát, mint ezt már előző számunkban megírtuk. A közgyűlésen ott lesz méltóképp képviselve nemcsak a pénzügyminiszterium. Ott lesznek az állami vasművek és egyéb vasműveink is.

Mint utjabban értesülünk, az Országos Iparegyesület két tagját, Szende Lajost, a Mák. vezérigazgatóját és dr. Balkay Bélát, a Mák. igazgató-ügyészét kérte fel a közgyűlésen való képviselésére. A Magyar Általános Kőszénbánya Rt. magának listeleltre-néltó alelnökének, dr. Löw Tivadarnak, személyében jelenik meg a közgyűlésen. A Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. bányai igazgatóin és mérnökein kívül maga a központi igazgatóság is egy-két igazgatósági tagjával kívánja magát képviseltetni. A Steg-től okvetlenül megjelenik a közgyűlésen dr. Links Jenő főtitkár, de szó van arról, hogy maga Veth Béla udv. tanácsos vezérigazgató is felrándul Körmöcre, kimutatandó az egyesület iránti meglehetősen érdeklődését; ő egyébként sürgős utasítást adott ki a resinai és aninai művek méltó képviseltetésére. Az Urjány-Zsilvölgyi Magyar kőszénbánya r.-t. részéről mindenesetre ott lesz Körmöcön Kriskó Bohus bányai igazgató, de nincs kizárva az sem, hogy Fuchs vezérigazgató vagy Weiss vezérigazgató-helyettes is elmennek a közgyűlésre. A Nyugatmagyarországi kőszénbánya részéről Hoffmann bányai igazgató és Bérczy főfelügyelő. Az Északmagyarországi részéről Gáger Emil igazgató lesz jelen. A Ganz-gyár részéről megjelennek Kain igazgató, Onciu főmérnök, a bányagéposztály főnöke és Nemtsik, a gyár egyik öntödéjének vezetője. A Felten és Guilleaume kábelgyár is két igazgatóját küldi ki. A Danubius hajógyár, mely csak kazánokat szállít a bányák és kohók számára, se fogja elmulasztani képviselőit elküldeni. Más gyárosok és kereskedők is melegen érdeklődtek szerkesztőségünkben a közgyűlés iránt. Ha az idén nem is, de jövőre bizonyosan óriási hullámokat fog vetni a megindított mozgalom.

A közgyűlés részvételi jegye 10 korona, mely összegbe a közebed ára is be van foglalva.

A Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat igazolása. Annak idején, mikor Tatabányán tífuszesetek fordultak elő, a Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulatot különösen azok, akik felületesek és a viszonyokat nem ismerik, sokat és méltatlanul támadták. Mi már akkor is megírtuk, hogy ezek a támadások minden alapot nélkülöznek és tendenciózusak, mert a Magyar Általános Kőszénbánya részvénytársulat igazgatósága mindent elkövetett a lehetőség határain belül a tatabányai közegészségügyi viszonyok megjavítására. Hogy akkor milyen igazunk volt, azt bizonyítja a következő hír:

„Komáromból jelentik, hogy Komárommegye közigazgatási bizottsága szeptember 14-én tartotta meg Kálmán Rudolf főispán elnöklete alatt rendes havi ülését. A megyei főorvos szokásos havi jelentése során a bizottság meglelégedéssel vette tudomásul, hogy a beszerzett statisztikai adatok szerint *Tatabánya kisközség halandósági viszonyai a lehető legkedvezőbbek és hogy a községben a közegészségügyi szolgálat kiváló módon van rendezve.*“

Igy a hivatalos kommuniké. Ehhez nincsen sok hozzátenni valónk, mert hisz az természetes, hogy a tatabányai közegészségügy rendezettsége a Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat érdeme. Bizonyítja ezt az is, hogy mint már említettük, a társulat igazgatósága Tatabányán most óriási költséggel vízvezetékét építtet.

Teherautomobilgyártás. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének ügyvivő igazgatósága a nyári szünidő után most tartott első ülésében egyebek között elhatározta, hogy újabb nyomatékos előterjesztéssel fordul a kormányhoz az iparfejlesztési elveknek azon sérelme ellen, *hogy a m. kir. államvasutak gépgyára a teherautomobilgyártás terén is versenyt akar támasztani a magániparnak.*

A Szövetség illetén állásfoglalása éppen az iparfejlesztés szempontjából nem indokolt. Kifolyása ez annak a helyes distingválást nélkülöző sablonos felfogásnak, amely mindenben, amit az állami művek gyártanak, a magánipar sérelmét látja. Pedig ismételtelen be lett már bizonyítva, hogy ezek az állami művek és különösen a vasművek és a gépgyár, éppen a hazai viszonyokra való tekintettel, iparilag valóságos missiót teljesítettek és teljesítenek még ma is. Ép úgy, mint nagy gazdasági és ipari missiót teljesített a máv. gépgyára akkor, a midőn megkezdte és vajmi hamar a legnagyobb tökélyre vitte a gőzcséplőgépek gyártását. Ma is minden tekintetben teljesen indokolt, ha gyártási hatáskörébe felveszi a teherautomobilgyártást. Hiszen ennek a gyártása nem valami új keletű. A külföldön évek és évek óta gyártják már, szinte óriási mérvben ezeket a legkülönbözőbb rendszerek szerint. De mi nem igen tudjuk, hogy a hazai ipar igazán *gyáriparszerűleg* berendezkedett volna teherautomobilgyártásra és valósággal gyártaná is ezeket itthon. Kin esik itt tehát sérelem? és hol vannak itt megsértve az iparfejlesztési elvek? Sőt ellenkezőleg. Egészen kétségtelen, hogy amint a gépgyár, a nála megszokott alapossággal kezébe veszi a teherautomobilok gyártását, nemcsak ismét meghonosít egy új iparágat, hanem példát adva, a magánipart is ösztönözni fogja ezen oly nagy jövővel bíró iparág felkarolására.

A rozsnói bányászati előmunkás és altisztiz iskola megnyitása. A modern kor vívmányai, mint mindenütt, úgy a bányászat terén is folyton löbb és

több theoretikus és praktikus ismeretet követelnek a bányásztól, úgy hogy, mint azt már többször megírtuk, szükségessé vált egy újabb bányászati elmunkás és altiszti iskola létesítése. Az iskolát az „Országos bányászati és kohászati egyesület” Borsod-Gömöri osztálya létesítette Rozsnyón. Az iskola ünnepélyes megnyitása a múlt héten volt s ez alkalmából az „Országos bányászati és kohászati egyesület” Borsod-Gömöri osztálya rendkívüli ünnepi közgyűlést tartott Rozsnyón. Az iskola megnyitásáról és a közgyűlésről a következőket jelentik nekünk: Branszky Vendel bányatanácsos alelnök nyitotta meg a városháza nagytermében a közgyűlést, melegen üdvözölve úgy a megjelent tagokat, mint a Rozsnyó város képviselőjében megjelent dr. Pósch József polgármestert, Feymann László városi tanácsost és a többi, a város előkelő társadalmából megjelent vendégeket. Az elnöki megnyitó után a bányaiskolaügyi bizottság jelentését olvasták föl és vették tudomásul. Majd Lajos Győzöt, az új iskola igazgatóját mutatták be. — A közgyűlést ezután a rozsnyói állami elemi iskolában, ahol a tanítás lesz — folytatták. Itt Czerminger Alfréd m. kir. főbányabiztos a bányaiskolák fejlesztéséről alapos tanulmányra valló felolvasást tartott s ennek keretében megemlékezett a most megnyitott rozsnyói bányaiskola keletkezéséről és alapozásáról. Pósch József dr. polgármester adta át az iskola részére a város részéről az elemi iskola helyiségeit, mire Branszky Vendel bányatanácsos az intézetet megnyitottnak jelentette ki. Lajos Győző igazgató-tanár szép szavakban fejezte ki köszönetét a közgyűlésnek a belé helyezett bizalomért, a mely az iskola vezetését reá bízta s az iskola növekedéihez — már 18-an jelentkeztek — lelkesítő szavakat intézve, vette át az intézet vezetését. Az ünnepélyes megnyitás ezzel véget ért. A közgyűlés tagjai és vendégei részére este bankett volt az urikaszinóban.

Bosnyák-hercegovinai tanulmányut. Azt a kötetet, mely Bosznia és Hercegovina annexiója folytán ezt a két tartományt Magyarországhoz fűzi, az érdekelt körök, mint ipari és üzleti életünk törvényes és szabad érdekképviselői még szorosabbá, illelőleg intezivebbé akarják tenni. Minthogy pedig a bosnyák körök nagyon szívesen fogadták a magyar gazdaság expansív uttörőit, sőt két egyesület: a Bosnisch-Hercegovinischer Kaufmännischer Verein és a Centralverein der Industriellen Bosniens und der Hercegovina a budapesti kereskedelmi és iparkamara útján meghívta a magyar kereskedelmi és iparkamarákat, valamint a jelentősebb ipari és kereskedelmi szabadegyesületeket, hogy látogassanak el az anektált tartományokba és személyesen ismerjék meg az ottani gazdasági viszonyokat. E meghívás folytán Thék Endre udvari tanácsos, kamarai alelnök elnöklése alatt 90 tagú bizottság alakult az október 5-étől október 9-ig, illelőleg 12-ig megtartandó bosnyák-hercegovinai tanulmányut rendezésére. A bizottság lelkes hangú felhívást tett közzé, amelyben felhívja az érdekelteket, hogy a tanulmányi kiránduláson minél nagyobb számban vegyenek részt. A kirándulást úgy tervezik, hogy a kirándulók együttesen elindulnak 1909. évi október hó 5-én délután 3 órakor a keleti pályaudvarról és 6-án d. e. 10 órakor érkeznek Szarajevóba. A kirándulók egy része 9-én este visszautazik Budapestre, másik része pedig még Mostárba is utazik s onnan Gravozán át tengeren Fiuméig és csak 12-én érkezik vissza Budapestre. — Azok részére (I. csoport), akik csak Szarajevóba mennek s onnan negyednap visszautaznak, a részvételi díj 205 korona, az egész

kirándulást megtevőknek részvételi díja pedig 355 koronába állapított meg. — Jelentkezések a budapesti kereskedelmi és iparkamarához (V., Szemere-utca 6.) intézendők. Jelentkezéssel egyidejűleg 50 korona bánatpénz is beküldendő, mert anélkül a jelentkezés figyelembe nem vétetik. Bővebb felvilágosítással szolgál a budapesti kereskedelmi és iparkamara irodája.

Az anyagvizsgálók nemzetközi egyesületének V. kongresszusa e hó 7-én nyílt meg Kopenhágában mintegy 960 kongresszusi tag jelenlétében. Szerdán, csütörtökön és pénteken bizottsági ülések tartottak a metallografia, vasbeton, keménységi próbák, ütési próbák, cement a tengervízben, az építőanyagok ellenállása az időjárással szemben, villamosság és mágnesség, a meleg befolyása a mechanikai tulajdonságokra, rozsdá elleni óvószerek, sít. tárgygyal. A kongresszus tagjainak bemutatják a szabadkikötőt, a kir. porcellángyárt, elektromos áramfejlesztő műveket, az új központi pályaházat, a carlsbergi sörgyárat, az új christiansbergi kastély építkezését, a polytechnikumot, gép- és hajógyárakat, végre 5 napra terjedő kirándulás lesz a jutlandi félsziget és ipartelepeinek meglátogatására. Magyar résztvevők: Rejtő Sándor udv. tanácsos, a magyar csoport elnöke, vaskövi Förster Nándor min. tanácsos, a Magyar Vasművek és Gépgyárak Orsz. Egyesületének elnöke, Nagy Dezső udv. tan. műegyetemi tanár, Geduly Gyula min. tan. államvasuti igazgató, Czako Adolf és Zielinszky Szilárd műegyetemi tanárok, Edvi Illés Aladár min. oszt. tanácsos, Szlabey Ernő államv. főfelügyelő, Bermann Miksa államv. főmérnök, ki előadást is tartott, Éder Róbert vasuti főfelügyelő, Langfelder Károly budapesti gépgyáros és Moskovits Miksa nagyváradi gyáros, összesen 40-en felül.

Megbirságot bányatársulat. A nagybányai bányakapitányság 10 korona birságot rótt ki a felsőbányai Leppen-Szt.-Mihály bányatársulatra. A birságbírávási oka az, hogy az igazgatóválasztást elmulasztották.

A lupényi szénbányák tanulmányozása. A Szegeged városának szükséges szénét az Urikány-zsilvölgyi rt. lupényi szénbányájából fogják szállítani három éven át. A szegedi mérnöki hivatal előterjesztésére a tanács mai üléséből kiküldte Farkas Árpád városi mérnököt, hogy tanulmányozza a lupényi bányákat s hogy tanulmányuljának eredményéről tegyen jelentést.

Beszűntetett bányauzem. Lőcséről írja levelezőnk, hogy a hollópataki bányában beszüntették az üzemet. Ezt a bányát néhány évvel ezeiótt egy belga részvénytársaság vásárolta meg, de nem sokkal rá csődbe került. Akkor egy német vállalat vette kezébe a hollópataki bányászatot, amely azonban az új rezsim alatt sem tudott fölvirágozni s mivel a jövő kilátásai is roppant sáváraknak mutatkoztak, a vállalat teljesen beszüntette a bányauzemet.

A bányászok lélekkészülékeinek feltételei. Egy müncheni orvosi helilapban közli egy német bányafőorvos azokat a feltételeket, amelyek a bányászok lélekkészülékének okvetlenül rendelkezni kell, hogy célnak megfeleljenek. Ezek szerint az oxygéntartó oly nagy legyen, hogy perconként 2 liter oxygénmennyiséget tudjon szolgáltatni. A sisakban ne gyűlhessen meg soha 3%-on felül a szénsav, sőt előnyös, ha 2%-on alul marad. Főképp szem előtt tartandó, hogy a dolgozó egyén légcseréje sokkal erélyesebb, mint a nyugvóé.

A „wieni” fiók. Ha kitűnő magyar gyár odáig fejlődött, hogy Bécsben fiókot nyithat, a legritkább eset, hogy ott boldogul. A Teudloff K. és Diltrich T. gépgyár részvénytársaság pl. noha gyártmányai kiállják a ver-

senyt az osztrák gyárak termékeivel, sehogyse tudott fiókjával gyökeret verni Wienben. Mint értesülünk, most föl is adta. Ellenben óriási lármát csap mostanában a „Rops“ lélmáru részvénytársaság. Ez a Rops-gyár tudunkkal csakis gyorsfűzőt állít elő, amelylyel fel akarja venni a versenyt az eddigi kipróbált és jónak bizonyult gázosító gyorsfűzőkkel. Ez a gyár most állít fel Wienben fiókot.

A Szápári kőszénbánya r. t. igazgatósága e hó 27-én d. u. 1/4 órájára újabb közgyűlést irt ki, amelynek tárgysorozatán egy új igazgatósági tag választása is szerepel.

A rudobányai bányatársulatból. Hahn Károlyt, a Borsodi Bányatársulat igazgatóját, f. év május havában szélütés érte. Orvosai Rajecz fürdőre küldték üdülni, a honnan Rudobányára teljesen felgyógyultan érkezett vissza. Hivatalát szeptember 1-én foglalta ismét el.

Lugzókisérletimű. Nagybányán igen sok aranyérc uszik el a Zaar patakon. A szegényebb tartalmu érceket ugyanis most nem érdemes kohóba vinni a tulmagas költségek miatt. Mintsem hogy nagy költséget fizessenek, inkább az érceket eleresztik a vizen. Egy szakértő e dologban tudományos vizsgálatot tett s megállapította, hogy Nagybányán körülbelül 400.000 koronát lehetne lugzási módszerrel megmenteni a ma eluszó ércporból. A kincstár tehát egy kísérleti lugzóművet épített a kereszt-hegyi zuzótelepen, ahol a jövő héten megkezdik a szegény ércek kilugozását s a mennyiben a kísérlet sikerülni fog, a kincstár Nagybányán nagyszabású lugzóművet fog felállítani.

Kohóvizsgálat. A nagybányai kerületi bányaegylet e hó 9-én vizsgálta meg a fernezelyi kohó ügymenetét, számadásait, érckészletét stb., amire mint a magánbányászati képviselő testület van feljogosítva. A vizsgálat mindent példás rendben talált s a vegyes bizottság a látottak fölött teljes megelégedését nyilvánította.

Pár szó a dobsinai rézbányákról. A P. Hagyi-Risto & Co. bécsi cég 1907 tavaszán megvásárolta a dobsinai határban fekvő Hirschkolung-Andreas bányát s az abban előforduló 4—5 százalékos kvarcos rézérceket művelés alá vette; a nyár folyamán e bányát opcióba vette egy belga részvénytársaság, ugyanaz, amely a Déva melletti rézércbányák művelése végett alakult meg. A belga vállalat hét hónapig tartó bányászkodás után az opciót feladta s a Hirschkolung-bánya üzmetét 1908 május 1-én teljesen beszüntette s még a nagy költséggel beszerzett és felszerelt Ingersoll-féle pneumatikus fúrógépberendezését is ott hagyta. A belga vállalat ugyanis csődbe jutott. P. Hagyi-Risto & Co cég ekkor bérbevette Coburg herceg bányát Igló-Hollópatakon és Dobsinát, oly feltétellel, hogy a vasércen kívül az azokban található minden egyéb érceken szabadon fejthesse. Tekintve, hogy ez érceket kézi válogatással értékesíteni nem lehetett, a cég Igló-Hollópatakon, nagy költséggel, modernül berendezett ércelőkészítő-telepet létesített 40 tonna, 24 óránként való teljesítéssel. Az Igló-Hollópatakon termelt rézérceknek az egyszerű nedves uton való előkészítésével vaspátokhoz kötött voltak miatt nem igen boldogultak, amiért tehát az ércelőkészítő-telep fopialkozatása végett Dobsináról, a Zemberg- és Jöreménybányákból fuvaroztak oda érceket, amivel a 2.5 százalékos zuzóérc minden mm.-ját még 50 fillérrel megdrágították. Az üzem ilyképpen csakis veszteséggel dolgozhatott. A P. Hagyi-Risto & Co. cég erre, 1908 szeptember hónapban az egész vállalatot átadta Piette Lajos pilzeni papírgyárosnak, aki külföldi szakértők tanácsára a régi módon tovább folytatta az üzemet, aminek most az a

szomorú következése, hogy szeptember elsejével a bányák művelésével felhagyva, közel száz munkást kereset nélkül hagytak.

A Felsőcsertési zuzda-vállalat r. t. felsőcsertési telepén egy 60 nyillal felszerelt, nyersolajmótorral hajtott zuzóművet helyezett üzembe, mely naponta 400 mm. ércet képes feldolgozni.

Az állami hivatalok ipari beszerzéseinek évi pénzürtéke. Igen érdemleges munkát fejezett be a nyári szünet alatt a kereskedelmi muzeum, összeállítván „Közszállítási szabályzat“ rendelkezése folytán az állami hivatalok és intézetek 1907. évi ipari beszerzéseire vonatkozó adatokat. Első ízben válnak ez által hozzáférhetővé ezek a gyárosoknak, iparosoknak iparosoknak és kereskedőknek, igen becses és sok tanulsággal szolgáló adatok. Majdnem 800 olyan iparcikk beszerzési értékéről nyujtanak felvilágosítást, vagyis azt mondják meg, hogy a felsorolt cikkek közül az állami hatóságoknak, hivataloknak és intézeteknek fogyasztása révén — minő kelen-dősége van. Az érdekes kimutatás sokszorosításáról és hozzáférhetővé tételéről a kereskedelemügyi miniszter gondoskodik.

A Rimamurányi közgyűlése. A Rimamurány-Salgótarjáni vasmű r. t. közgyűlést meglepetésszerűleg szeptember 30-ára tűzték ki. Ez a közgyűlés még nem fog az erőpróba jellegével birni. A mérleg szerint az 1908—1909-iki üzletév 8,072.523 korona 54 fillér nyereséget tüntet fel, a tavalyi 8,300.513 korona 80 fillérrel szemben s ha hozzáadjuk az idei nyereséghez a múlt évről áthozott 1,193.518 korona 58 fillért, akkor a társaság idei összes nyeresége 9,866.242 korona 12 fillérre emelkedik. Leiratott az idén 1,959.607 kor 78 fill. A fennmaradó 7,906.734 kor. 34 fill.-ből az igazgatóság javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy ez összegből az alapszabályszerű jutalékok és a rendes tartalékalap szaporítására fordított összegek levonása, továbbá 600.000 koronának a külön tartalékalaphoz való csatolása, a tisztii nyugdíjalapnak 100.000 koronával és a munkás társuladának 75.000 koronával való javadalmazása után a 32,000.000 korona részvénytőkét képező minden 200 korona névértékű részvény után 16 százalékos osztalékkal 32 korona fizetessék ki és a fennmaradó 1,205.084 korona 45 fillér pedig új számlára vezetessék elő.

Hernádvölgyi Magyar Vasipar-Részvénytársaság. A Hernádvölgyi Magyar Vasipar-Részvénytársaság megtartott igazgatósági ülésén a folyó évi június 30-án lezárt üzletév mérlege előterjesztetett. A kifizetett passzív kamatok és megejtett leírások levonása után 2,749.734 korona 56 fillér nyereség mutatkozik a tavalyi 2,813.865 korona 94 fillérrel szemben.

A magyar acélárugyár részvénytársaságnál Feilchenfeld Miksa igazgatósági tagnak ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett.

Szénforgalom. A m. kir. államvasutak vonalain mentén fekvő kőszénbányák az augusztus hó 22-étől augusztus hó 28-áig terjedő héten hat munka nap alatt, összesen 11.310 kocsirakomány szenet adtak fel, 2235 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten, ellenben 309 kocsirakománnyal kevesebbet, mint a múlt év hasonló időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 1885 vasuti kocsi raktak meg.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Ausztria bányászatról. Az osztrák közmunkaügyi miniszterium most tette közzé Ausztria bányászatról szóló jelentését, amely szerint a bányászat az 1908. évben kedvező eredményeket ért el. Az összes termelés 317·83 millió korona értéket képvisel, az 1907. évi eredménnyel szemben 22·34 millió korona többletet, ami 7·56% emelkedést jelent. A kohótermékek értéke 136·92 millió korona volt, 4·11 millió koronával több, mint az előző esztendőben. Különösen jelentős az emelkedés, ha az 1906. évi eredményekkel egyeztetjük össze az ideai adatokat. Az egyes termékek közül jelentékeny volt a barnaszénttermelés 140·15 millió korona értékkel, a kőszénttermelés 139·71 millió koronával. A kohóiparban legnagyobb volt a nyersvastermelés, amely 117·15 millió korona jövedelmet juttatott a kohóvállalatoknak. A kohóvállalatoknál 7000 munkás volt foglalkoztatva, a barnaszéntbányáknál 60.000 munkás talált alkalmazást, míg a kőszéntbányák 68.000 munkás megélhetéséről gondoskodtak.

Bevitelünk Szerbiába. Szerbia bevitelének egyik legjelentékenyebb árucikke a fém és fémáru csoport. Magyarország és Ausztria ezen cikk bevitelében 7,730.115 dinárral (5,970.599 dinárral) részesedett, az összesen 13,915.818 dinár értéket (az előző évben 10,561,645 dinár) képviselő összbevittel szemben. *Vassodronyt* Magyarország és Ausztria 2.096 q mennyiségben vitt be, melynek értéke 71.843 dinár volt (1816 q 57.471 dinár). A magyar és osztrák statisztika kimutatása szerint 138 q 3960 korona értékben. *Vascsoveket* Magyarország és Ausztria 1316 q súlyban vitt be, mely 60.804 dinár értéket képviselt (919 q 44.508 dinár). *Vasuti sineket* Magyarországra és Ausztria 71.202 q-t szállított, melynek értéke 1,713,547 dinár volt (az előző évben 43.605 q. 10.068 dinár értékben). A magyar és osztrák statisztika kimutatása szerint 47.215 q bevitelünk volt 845.266 korona értékben. E bevételben Németország 71.971 q-val vett részt, melynek értéke 329.192 dinárt képviselt 5433 q 210.754 dinár). *Vasalkatrészek* bevitel Magyarországból és Ausztriából a jelentés évében 19.838 q-ra rugott 1,175.902 dinár értékben (3488 q. 102.346 dinár.)

Egy szerb rézbánya üzembehelyezése. A francia tőkés birtokában levő és néhány évvel ezelőtt csödbe került rebelji rézbányát egy angol konzorcium veszi át és újra üzembe helyezi.

IRODALOM.

Bányanovella Ausztriában. Dr. Arndt Adolf titkos bányatanácsos érdekes tanulmányt adott közre. A tanulmányban szóvá teszi az osztrák kormánynak a szénre vonatkozó új törvényjavaslatát, valamint a munkásválasztmányra és biztonságra vonatkozó bizalmi emberek intézményének tervezetét.

✂ ÜZLET, SZÁLLÍTÁSOK. ✂

Lapunk mai számához a Fröhlich és Klüpfel jó-hirnevű és előnyösen ismert cégnek körlevelét és árjegyzékét mellékeljük, amit olvasóink szíves figyelmébe ajánlunk.

Köszén és tűzifa. Ujpesti r. t. város polgármestere árlejtést hirdet 1000 métermázsza köszén, 600 métermázsza pirszén, 1300 métermázsza aprított tűzifa és ezeken kívül a városi tisztviselők részére 1200 métermázsza köszén 1000 métermázsza aprított bükkfa szállítására. Ajánlatok szeptember 22-ig nyújtandók be.

Köszén. A budapest—angyalöldi m. kir. állami elmeügyintézet szénszükségletének fedezésére szeptember 27-ére árlejtést írtak ki. A szükséges mennyiség 900—1000 métermázsza fűtésre legalkalmasabb porosz, dió, vagy koczkaszén.

Hazai köszén. A csanádmezei Szent István kórház 1909—1910. évi szénszükségletének fedezésére árlejtést hirdet. A szükségelt mennyiség 1000—1300 métermázsza. Csakis hazai bányákból termelt köszénre lehet ajánlatot tenni. Ajánlati határidő október 1.

Ócska fémek eladása. A pólai Tengerészeti parancsnokság a következő ócska fém anyagok eladására hirdet versenytárgyalást: 140.000 kg. üres páncélgránát (aczelöntvény), 11.000 üres páncélgránát keményólmossal, 6.700 kg. lágy ólom, 1.400 kg. fegyverlőtényítárak (aczelöntvény), 3.300 kg. ércöntvényesapok, 14.500 ércöntvény vasalásbádógok, 70 kg. ércöntvénycsövek. 1.300 kg. bronz, darabokban (vörösrézöntvények), 8.500 kg. sárgaréz- és ércöntvényhulladékok, 10.000 kg. sárgaréz kondensatorcsövek (ónozva), 250 kg. tombak, 9.300 kg. ércöntvény darabokban, 250 kg. ércöntvény-szögek, 2.600 kg. bronzsalak, 6.000 kg. fehérbádógedényhulladék, 5.000 kg. grafit téglacserepek, 100 kg. magasnyomású tömítőlemezek, 2.000 kg. bronzhamu, 130 kg. asbestkaucukhulladék, 2.000 kg. kaucukhulladék betéttel, 8.000 kg. kabelhulladék, 300 kg. izzólámpa foglalatok. Ajánlatok szeptember 28-ig nyújtandók be.

✂ TALÁLMÁNYOK ✂

Megadott szabadalom. 45641. lajstromszám. Von Skorzewski Witold földbirtokos Labischin/m. Lubostronban. — Eljárás bányászásra nem érdemes tüzelőanyagtelepeknek, különösen barnaszénttelepeknek furólyukak segítségével, a telepeknek természetes fekvőhelyükön elége és gázgatalanítás után való kihasználására. II/a. oszt. 1908. aug. 28-án. Elsőbbsége 1907. júl. 24-től kezdődik.

HIRDETMÉNY.

Schmid Adolf gyáros Bernben, mint a 39768. számú és „Készülék, mely földalatti vízfolyások felkutatását célozza” című magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmának gyakorlatbavétele céljából magyar gyárosokkal összeköttetést keres. Hajlandó a szabadalmát teljesen eladni, esetleg arra gyártási engedélyeket adni.

Bővebb felvilágosítás nyerhető: dr. Wirkmann József, Meller Ernő és Bérczi Róbert hites szabadalmi ügyvivők irodájában, Budapest, VII., Erzsébetkörút 28. (B. 170/38.)

Találmányokat szabadalmaztat és értékesít; védjegy és mintaoltalmat kieszközöl az összes államokban **PATAKY VILMOS** hites szabadalmi ügyvivő Budapest, VI., Teréz-körút 36. Saját szabadalmi irodák a külföldön: BERLIN W. Leipzigerstrasse 112. PARIS, 58. rue Lafayette, AMSTERDAM, Kaisersgracht 209. **Telefon 89—22.** (B. 29/80)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Vasérckivitel. Hogy melyik az a nagyobb „bányatelek-foglaló” és „körülzárakutatmányoló” társaság, ez a kérdés — elismerjük — lehet az Ön részéről indokolt, de nevét sajnálatunkra nem közölhetjük. Hogy félre ne értsen valamikép, jelezzük, hogy nekünk igazán semmi okunk sincs kimélttel lenni a kérdéses társaság iránt. Amiket Ön ír, az mind való lehet, mert mi is hallottunk már az Ön esetéhez hasonló dolgokról. Ha a köztudat tényleg kialakul az Öntől jelzett irányban, mi leszünk az elsők, akik tollunk hegyére vesszük a kérdéses társaság közigazgatási vandalizmusát, de — megbocsáson! — az Ön egyes felszólalása csak efemer tónet és még nem — közvélemény.

Max Reinsch
bányavállalkozó
Rybnik (Porosz-Szilézia.)
Elvállalja keresztjáratok, alágutak építését, áttöréseket és aknamélyítéseket gépi, avagy kézi üzemmel, saját személyzetével
===== **Jó referenciák.** =====
Mélyfurások bármely rendszer szerint.
Szállít
kompressorokat, furó- és réselőgépeket.
(B. 159/35)

Keresünk egy ügyes bányászt, aki kisebb fölméréseket önállóan végez, szépen rajzol és rondul ír. Bányaiskolai végzettség nem okvetlenül kívántatik. * Fizetés megegyezés szerint. Czim a kiadóhivatalban.
(B. 150/35.)

Megkezdett óriási kiterjedésű
lignitbánya
feltárására társat keresünk (a bánya esetleg szabad kézből eladó.) Továbbá kitűnő minőségű
fényes szén
feltárási munkálataira is társulnánk. Felvilágosítás kapható „A Bánya” kiadóhivatalában.
(B. 149/38.)

P Á L Y Á Z A T I H I R D E T M É N Y

3228. szám.

A betöltendő állás megnevezése	Ezen állással egybekötött illetmények		Hivatal- szolgái	Hatóságok, hivatalok, vállalatok stb. melyeknél a pályázati kérvények benyújtandók	Pályázati határidő mely naptól számítva	Jegyzet
	Fizetés	Élvezmények				
A hatóság megnevezése	K	f	500 korona fizetés, 100 korona személyi pótlék	Az aknaszlatbani mk.	1909 szeptember 5-től október hó 4-ig.	
A hatóság megnevezése	K	f	Természetbeni lakás vagy ennek hiányában szabályszerű lakpénz			
A hatóság megnevezése	K	f	100 korona ruhailletmény, 50 kgm sójárándóság			
A hatóság megnevezése	K	f	Az aknaszlatbani m. kir. főbányarosszigtén székely nevezése, mely bányarosszigtén székely m. bányaszámvevőség			
A betöltendő állás megnevezése	Napidíj	K		Vajjon megkivántatik-e az illető állásra		
		K		próbaképesi gyakorlat s mely időből		
		f		vizsga letétele s mely tárgyból		
	Az állás elnyerésére megkivántató ismeretek s egyéb feltételek		1. A magyar honpolgárság. Irás, olvasás. 2. A magyar nyelv tudása. 3. Az illető testi alkalmasság. 4. Alkalmazásban nem állóknál községi erkölcsi bizonyítvány. 5. A pályázati kérvények sajátkezűleg irandók. Azon pályázók, kik már közszolgálatban állanak, ezen körülményt felettes hatóságunk igazolja.			

Magyar királyi főbánya hivatal.

Aknaszlatbani, 1909 szeptember 14-én.

B 145.38.

Tüdőbajosok és egyéb tuberkulotikusok

a Dr. Wettenstein-Sanatorium részvénytársaság
rendelő intézetében

(Budapest, VII. kerület, Rákóczi-ut 18. szám) és

szanatoriumában

(Margitliget, Pomáz mellett, Pest megye) a
Wettenstein József dr. által feltalált gyógy-
(B. 168/37.) móddal nyernek gyógykezelést.

ORENSTEIN ÉS KOPPEL

IPARVASUTAK GYÁRA BUDAPEST

IRODA:

GYÁR:

VI., Andrásy-ut 102. Pusztaszentlőrinci nyaraló

Kotrógépek, bányakocsik, billenőko-
csik, fordítóköröngök gyártása. Bányas-
sinek, kerékpárok, csapágyak szállítása.

Mintaárjegyzék ingyen és bérmentve.

(B. 17/4/II)

Vállalkozók figyelmébe!

Több nagy vasutépítési leltár előnyös meg-
vétele folytán budapesti, vagy vidéki kész-
leteimből fölötté. jutányos áron, tetszés
szerinti mennyiségekben, szelvényekben és
méretekben azonnal szállíthatok:

bármimű görpálya és iparvasuti
sineket;
kavics-, föld-, kő- és faszállító-
kocsikat;
fordítóköröngöket, fordítókörön-
gok vasgarnitúráit és fordító-
lemezeket;
hordozható-, fix- és iparvasuti
váltókát;
acélkerékpárokat minden nyom-
távhoz;
lokomobilokat, építési- és centri-
fugal - szivattyukat, valamint
egyéb építési szerszámokat és
segédeszközöket.

Kölcsönhasználatra is!

Kölcsönhasználatra is!

Schlesinger Alajos

BUDAPEST, V. VÁCI-UT 30.

(B. 166/37)

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a Magyar Kir. Szabadalmazott Osztály-
sorsjáték (XXIV. sorsjáték) 6. osztályának húzásai f. évi szeptember hó 22-től
október hó 21-ig tartatnak meg, még pedig a következő napokon:

szeptember 22, 23, 24, 27, 28, 30, október 2, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 13, 15, 18, 21-én.

A húzások a négy első napon $\frac{1}{2}$ 9 órakor, u többi napokon 9 órakor kezdődnek, és a magyar királyi ellenőrző
hatóság és királyi közjegyző jelenlétében nyilvánosan történnek a M. Kir. Szab. Osztály-sorsjáték húzási termében. A sors-
jegyeknek a 6. osztályra való megújítása a játékterv szerint, minden igény különbeni elvesztésének terhe alatt,
1909. évi szeptember hó 15-ig eszkiözlendő.

Budapest, 1909. évi szeptember hó 5-én.

Magyar Királyi Szabadalmazott Osztály-sorsjáték Igazgatósága.

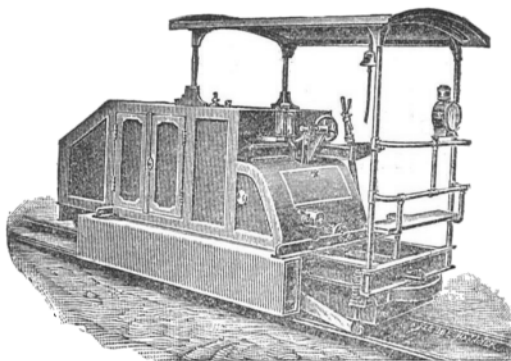
(B. 169/38.)

Lukács.

Hazay.

LANGEN & WOLF

motor-gyára
BUDAPEST, VI.,
Váci-körut 59.

(B. 158.35)

Saját gyártmányu „OTTO“-
féle benzin lokomotivok ki-
válóan alkalmasak min-
dennemű BANYA-, mezei-
és közuti vasutakra.

Sokkal olcsóbb, mint ló
vagy villamüzem.

Több mint 450 lokomo-
tiv üzemben.

Benzinmotorok, szivógáz-
motorok és négyütemű
nyers-olajmotorok.